

Žurnāls „DEKO”
2008. gada maija numurs.

VAI EKOLOGISKA MĀJA JEBKURĀ VIDĒ IR TAI

DRAUDZĪGA?

Materiāls veidots sadarbībā ar arhitekti **Ausmu Skujiņu**, biedrības *Zaļās mājas* valdes priekšsēdētāju **Hariju Jordānu** un firmas *Ekodoma* projektu asistentu **Gati Žoglu**.

i

Ausma Skujiņa, arhitekte,
tālr. 67554348
Harijs Jordāns, biedrības *Zaļās mājas* valdes priekšsēdētājs;
tālr. 67327504
Gatis Žogla, firmas *Ekodoma* projektu asistents;
gatis@ekodoma.lv

Ja vēlamies, lai mājoklis, kurā dzīvojam, būtu videi draudzīgs, svarīgi ne tikai izmantotie būvmateriāli, komunikāciju risinājums un enerģijas taupīšana, bet arī tas, kā māja iekļaujas apkārtējā vidē un kā dzīve mājā to ietekmē.

TEKSTS **JOLANTA TOMŠEVICA**

Ir pagājis laiks, kad ļoti nodalījām atsevišķas dzīves jomas – šeit strādāsim, te atpūsimies, šeit izklaidēsimies. Šādā veidā vairākus gadījumus ir patērēts milzīgs daudzums enerģijas. Gad aizvien vairāk modernajā pilsētplānošanā ir uzsvērts reģionālais princips. Tas nozīmē, ka ekoloģiska pilsēta ir cieši saistīta ar tai tuvējiem ūdeņu rajoniem, sadarbojoties un kopīgi risinot dažādus jautājumus, piemēram, par ūdeni – kā aizsargāt labos gruntsūdeņus, kā organizēt notekūdeņu sistēmu; kā iegūt nepieciešamo enerģiju. Vēl viens princips, kas aktuāls progresīvajā pilsētplānošanā, vērsta uz vides saudzēšanu, – pilsēta pilsētā jeb *mixed use* (sajauktā lietošana), *city of short distances* (pilsēta īsajā distancē), *new urbanism*: jaunie dzīvojamie rajoni, kuros viss sadzīvei nepieciešamais nodrošināts enuvielā (mājoklis, darbs, skolas, bērnudārzi, pirkšanās un atpūtas centri, sporta klubi un kultūras iestādes).

Runājot par ekoloģisku dzīves stilu, aizvien vairāk tiek popularizēta ideja par jebkādu produktu atbilstošu samazināšanu. Tas neattiecas tikai uz ūdeni, siltumu un elektroenerģiju, bet arī savu dienas aktivitāšu pārdomātu plānošanu. Savu ierīti tas attiecīgi ietekmē mājokļa vietas izvēli.

Izrādās, ja vēlamies dzīvot ekoloģiski, neietiek tikai ar videi draudzīgu mājokli – kritiski jāizvērtē arī savs dzīvesveids un attiecīgi, cik atbilstoša tam ir mūsu izvēlēta dzīvesvieta. Vai mēnē, kurā visi strādā un mācās pilsētā, jādzīvo ciematā, kas atrodas vairāk nekā 30 km tālumā? Ikdienas transporta kustība, vairākas mašīnas ģimenē nodara ļoti lielu kaitējumu apkārtējai videi. Vai cilvēkam, kurš dzīvo viens, obligāti nepieciešama māja? Viņš viens patērē nesamērīgi daudz resursu. Vai ceļojumos nepieciešami divi trim dienām, nevis pāris nedēļām? Ceļojumā, kurā dodamies ar lidmašīnu un kas ilgst tikai pāris dienu, patērētās enerģijas daudzums ir nesamērīgi augsts. Atbildes uz šādiem un līdzīgiem jautājumiem parāda, ka dienā vairāk domājam par savām ērtībām, nevis apkārtējo vidi.

Cik lielā mērā mūsdienu mājokļu veidi (ņemot vērā to atrašanās vietu), kas vairāk vai mazāk tiek izvēlēti par videi draudzīgiem projektiem, atbilst vajadzībām, videi draudzīgu mājokļu principiem? Tāpat mēģināsim rast, apskatot dažus piemērus.

1. Privātmāju, kas būvēta lielākoties no dabīgiem materiāliem, aprīkota, ar siltumapgādi, saules kolektoriem vai veidota kā pasīvais māja, nevar pilnībā uzskatīt par ekoloģisku vai draudzīgu, ja tā atrodas klusā meža ielokā ezera krastā, bet tālu no labiekārtotās infrastruktūras. Kāpēc? Problēma tā, ka šāds mājoklis ir pilnībā ekoloģisks mājas iedzīvotājiem, bet daļēji ekoloģisks apkārtējo vidi, jo savrupais novietojums rada nepieciešamību izmantot automašīnu pie mazākās nepieciešamības izmantot automašīnu pie mazākās nepieciešamības vajadzības – pieaugušajiem jābrauc

uz darbu, bērniem – uz skolu, jāiegādājas pārtika. Arī mājas būvniecības laikā lielais attālums no pilsētas, kur lielākoties atrodas celtniecības bāzes, ražotnes, tehnikas ūdeņi utt., padara videi mazāk draudzīgu jebkuru celtniecības materiālu un celtniecību kopumā, jo aktīvā transporta kustība to sadārdzina un rada arī daudz vairāk kaitīgu izmešu apkārtējā vidē. Turklāt pie savrupmājām bieži tiek atīrīti un nostiprināti ūdeņi vai ezeru krasti, lai ierīkotu ērtu peldvietu vai laivu piestātni, tādējādi iznīcinot dabīgās augu un dzīvnieku valsts attīstības iespējas. Rezultātā tikai konkrēti aprēķini, novērtējot visas priekšrocības un trūkumus, parāda, cik īsti videi draudzīgs ir šāds mājoklis.

2. Līdzīgi ir ar tipveida māju ciematiem, kas ir tālāk no administratīvā centra un kuru potenciālie iedzīvotāji, pēc statistikas datiem, ir vidēji turīgas ģimenes ar bērniem. Lai gan katrā no šādiem ciematiem vairāk vai mazāk īstenoti dažādi no ilgtspējīgas attīstības principiem (piemēram, dabīgi būvmateriāli, efektīva siltināšana, taupīgi apkures risinājumi, atkritumu šķirošana), bieži lielā iedzīvotāju migrācija (atšķirībā no pirmā piemēra katru dienu brauc jau vismaz 20–30 automašīnas) uz pilsētu un atpakaļ padara šādus mājokļus videi nedraudzīgus. Svarīgi arī, kā celtniecības un labiekārtošanas darbu rezultātā izmainās dabīgā vide visapkārt ciematam. Piemēram, celiņi bieži tiek bruģēti vai pat noasfaltēti un ieklāti līdz pašai ūdenskrātuvei (tāda bieži tiek uzskatīta par plusu projektā). Pļavas, kas visbiežāk bijušas jaunuzcelto ciematu vietā, ar šai vietai raksturīgo floru tiek iznīcinātas, to vietā izveidojot dekoratīvus mauriņus un autostāvvietas. Bieži tiek iznīcināti arī bijušie kolhozu ābeļdārzi, aizbildinoties, ka koki jau veci.

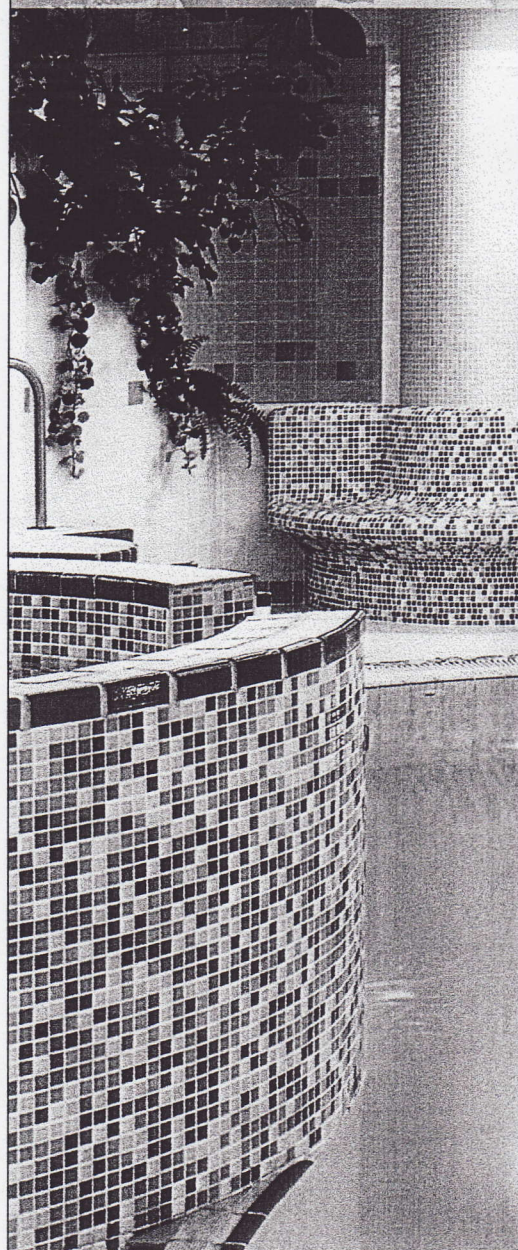
3. Interesanti, ka dzīvoklis jauno projektu daudzdzīvokļu namā pilsētā uzskatāms par vienu no ekoloģiskākajiem dzīves variantiem – ar nosacījumu, ka nams iekļaujas jau labi organizētā infrastruktūrā, ir labi siltināts, tajā izmantoti vairāki dabīgi materiāli, tam ir koka logi, dabīga ventilācijas sistēma un apkurei lietotas, piemēram, granulas. Atkritumi tiek šķiroti, turklāt dzīvoklī dzīvo vairāki cilvēki. Šādi enerģijas un resursu patēriņš pilsētas apstākļos tiek krietni samazināts.

4. Privātmāja, kuras būvniecībā ievēroti kādi ilgtspējīgas būvniecības principi un kurā atrodas pilsētā, būs draudzīgāka apkārtējai videi nekā tā, kas atrodas klusā, neskartā dabas nostūrī, ja vien tā nav naturālā saimniecība.

Protams, jādodomā reāli. Ne jau visi pārvāksies uz dzīvi naturālā saimniecībā, uzbūvēs māju pie ezera, bet līdz tam bridīs gumijniekos, atteiksies no dzīves piepilsētā svaigākā gaisā par labu enerģiju taupošam dzīvoklim pilsētā. Tomēr varbūt tie, kas tuvākajā laikā plāno jaunu mājokli, pievērsīs uzmanību ne tikai mājas veidam, bet arī tam, cik ekoloģiskas ir mājokļa, izvēlētas vietas, apkārtējās vides un sava dzīvesveida attiecības. ■

Piedāvājam

Itālijas rūpnīcas **APPIANI** mozaikflīzes, kuras ir labi piemērotas sienu, grīdu, kā arī baseinu apdarei gan interjeriem, gan eksterjeriem.

Flīžu salons **Cotto**
Rīgā, Cēsu ielā 31
Tālrunis 67374761
Fakss 67374762

E-pasts: cotto@cotto.lv